

Handlingsprogram

Trygg och säker kommun

Värnamo kommun

2015-2018

Diariennr. 2016.103.170

Beslutad av: Kommunfullmäktige 2016-11-24 §270

Dokumentansvarig: Beredskapshandläggare

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Handlingsprogram	4
1.2 Delprogram	5
1.3 Ytterligare dokumentation	6
1.3.1 Kontinuitetshantering	6
1.4 Ansvar för det förebyggande och operativa arbetet samt beslutsordning	6
1.5 Lagrum.....	7
1.5.1 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.....	7
1.5.2 Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.....	7
1.5.3 Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.....	7
1.6 Ansvar.....	7
1.6.1 Den enskildes ansvar	7
1.6.2 Kommunens ansvar	8
2. Mål och visioner	9
2.1 Nationella mål.....	9
2.2 Lokala mål och visioner	9
2.2.3 Målsättningar utifrån kommunens ansvar enligt LSO	10
2.2.4 Målsättningar utifrån kommunens ansvar enligt LEH.....	10
3. Beskrivning av nuvarande verksamheter	11
3.1 Räddningstjänsten.....	11
3.2 Arbetsgrupper	11
3.2.1 Riskhanteringsgruppen.....	11
3.2.2 Gruppen för internt skydd	12
3.2.3 Psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM)	12
3.2.4 Styrgrupp fält.....	12
3.3 Råd.....	13
3.3.1 Folkhälsorådet	13
3.3.2 Lokalt brottsförebyggande råd (LBRÅ).....	13
3.4 Samverkansparter	13
3.4.1 F-samverkan	13
3.4.2 Räddsam F.....	14
3.5 Uppföljning.....	14
4. Riskbild	14
4.1 Vardagshändelser.....	15
4.1.1 Risker	15

4.1.2	Scenarier	16
4.2	Händelser med räddningsinsats	16
4.2.1	Risker	16
4.2.2	Scenarier	16
4.3	Stora händelser	16
4.3.1	Risker	16
4.3.2	Scenarier.....	17
4.4	Extraordinära händelser	17
4.4.1	Risker	17
4.4.2	Scenarier.....	17
5.	Ordlista.....	18

1. Inledning

Värnamo kommun verkar för en trygg och säker kommun för alla som bor, vistas och verkar i kommunen. För att nå framgång arbetar kommunen med ett helhetsgrepp om frågor som rör skydd mot olyckor och krishantering vilket sträcker sig från den vardagliga händelsen till höjd beredskap. Kommunen arbetar för att värna våra skyddsvärden. Det som ska skyddas är människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati och mänskliga fri- och rättigheter, miljö- och ekonomiska värden samt den nationella suveräniteten. Det som kan hota våra skyddsvärden kan vara allt från vardagliga händelser till händelser under höjd beredskap. För att värna våra skyddsvärden är det viktigt med ett förebyggande och proaktivt arbete där det skapas goda förutsättningar för att minska sannolikheten och konsekvensen för händelser samt att det skapas goda förutsättningar att minimera konsekvenserna vid händelser.

Figur 1. Bilden är hämtad från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

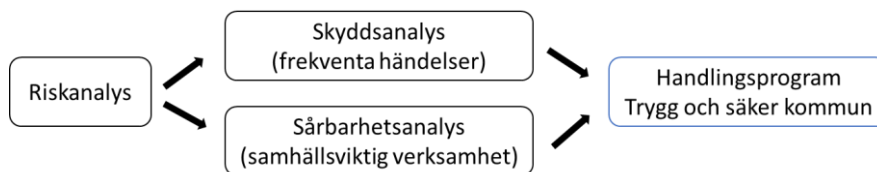
1.1 Handlingsprogram

Handlingsprogram trygg och säker kommun är ett program som beskriver kommunens arbete utifrån kraven från:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO),
- förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO),
- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH),
- förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH), samt
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Utöver beskrivningen av arbetet utifrån lagkrav, beskrivs olika arbetsgrupper, råd och temagrupper för arbete med trygghet och säkerhet, vilket sträcker sig från den vardagliga händelsen till höjd beredskap. Handlingsprogrammet bygger förutom på lagar, även på *Riskanalys 2014*¹ vilken beskriver risker och sårbarheter samt frekventa händelser.

¹ Riskanalys 2014 - Värnamo kommun. Diariennr. 2016.025.168

Figur 2. Beskrivning av förhållandet mellan riskanalysen och handlingsprogrammet.

Syftet med handlingsprogrammet är att ge tjänstemän och politiker en sammanfattande bild av vilka förebyggande och operativa verksamheter som pågår inom våra förvaltningar kopplade till LSO och LEH samt beskriva vilka mål vi ska arbeta mot.

1.2 Delprogram

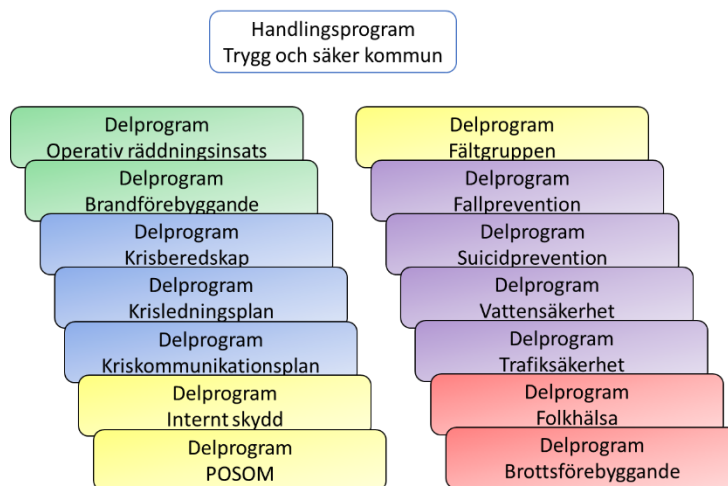
Till handlingsprogrammet finns delprogrammen:

- Operativ räddningsinsats – beskriver hur den operativa räddningstjänsten är strukturerad, resurser, samt målsättningar för identifierade risker.
- Brandförebyggande – beskriver hur det brandförebyggande arbetet är strukturerad, resurser, kompetenser, samt målsättningar.
- Krisberedskap – beskriver hur kommunen avser att fullfölja de åtaganden som beskrivs i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*².
- Krisledningsplan – beskriver hur och var kommunen ska organisera sig vid kris eller extraordinär händelse, samt hur kommunen ska bedriva intern och extern kriskommunikation.
- Kriskommunikationsplan – beskriver kommunens organisation för information externt och internt vid svåra påfrestningar.
- Internt skydd – beskriver kommunens arbete med det interna skyddet.
- POSOM³ – beskriver hur kommunens POSOM-grupp ska organiseras vid aktivering.
- Fältgruppen – beskriver hur kommunens fältgrupp arbetar för att rikta ungdomar mot ett bra vuxenliv som inte innefattar problem med droger, alkohol eller kriminalitet.
- Fallprevention – beskriver arbetet med att minska fallolyckor i kommunen.
- Suicidprevention – beskriver arbetet med att minska suicidfall i kommunen.
- Vattensäkerhet – beskriver arbetet med vattensäkerhet och simkunskapshöjande åtgärder i kommunen.
- Trafiksäkerhet – beskriver arbetet med trafiksäkerhet i kommunen.
- Folkhälsa – beskriver arbetet med folkhälsa i kommunen.
- Brottsförebyggande – består av två delar; Samverkansavtalet med polisen samt handlingsplanen mot våldsbejakande extremism. Dessa dokument kommer i och med revideringen av samverkansavtalet bli ett och samma dokument.

² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och landsting (SKL). *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*. Diariennr. MSB 2012-5541, SKL 12/6159

³ Psykiskt och socialt omhändertagande

Antalet delprogram kan vid behov utökas eller minskas utifrån aktuella händelser. I bilden är de olika delprogrammen färgmarkerade, grönt är delprogram i enlighet med LSO, blått är delprogram i enlighet med LEH, gult är delprogram som tillhör en fast arbetsgrupp, lila är delprogram som tillhör en temagrupp och rött är delprogram som tillhör ett råd. Arbetsgrupper, temagrupper och råd beskrivs vidare under rubriken *Beskrivning av nuvarande verksamheter*.

Figur 3. Översikt av delprogrammen.

1.3 Ytterligare dokumentation

Förutom handlingsprogrammet finns *Risk- och sårbarhetsanalys för Värnamo kommun 2015-2018*⁴ som fokuserar mer på händelser som riskerar bli extraordinära. I risk- och sårbarhetsanalysen används scenarierna som presenteras i handlingsprogrammet för att undersöka sårbarheter i kommunen och för att ta fram åtgärdsförslag. Tidigare fanns även ett styrdokument för krisberedskap⁵, men delprogrammet för krisberedskap ersätter det. I styrdokumentet fanns kommunens arbete med krisberedskap förtydligat, kommunens övnings- och utbildningsplan samt redovisningen av ersättningen från MSB, men då flera delar återfanns i delprogrammet för krisberedskap är de nu samma dokument.

1.3.1 Kontinuitetshantering

Kommunen har påbörjat ett arbete med kontinuitetshantering. Med kontinuitetshantering menas kortfattat den process som säkerställer att organisationen har en robusthet och förmåga att driva den kritiska verksamheten på en tolerabel nivå oavsett vilka störningar som inträffar. Syftet med kontinuitetshantering är att identifiera kritiska delar av verksamheten och därefter skapa och säkerställa robusthet i dessa delar, så att verksamheten även fungerar vid störningar.

1.4 Ansvar för det förebyggande och operativa arbetet samt beslutsordning

Ansvarsfördelningen för Handlingsprogrammet är:

- Kommunfullmäktige beslutar *Handlingsprogrammet trygg och säker kommun* samt delprogrammen för operativ räddningsinsats samt brandförebyggande.
- Kommunstyrelsen beslutar övriga delprogram.
- Räddningstjänsten har ett övergripande samordningsansvar.

⁴ Risk- och sårbarhetsanalys för Värnamo kommun 2015-2018. Diariennr. 2015.205.168

⁵ Styrdokument för kommunens krisberedskap 2015 – 2018. Diariennr. 2016.004.168

- Förvaltningarna har ett gemensamt ansvar att arbeta förebyggande.

1.5 Lagrum

Det är främst tre lagar och två förordningar som styr arbetet med att hantera kommunens arbete att förebygga och hantera samhällsstörningar.

1.5.1 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Lagen om skydd mot olyckor (LSO) innehåller bestämmelser om de åtgärder som den enskilde, kommunen och staten ska vidta för skydd mot olyckor. Enligt lagen ska kommunen:

”... ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.” – 3 kap 3§.

Kommunen ska redovisa målsättningen för den förebyggande verksamheten, hur den är ordnad och hur den planeras, samt redovisa målsättningen för räddningstjänsten och vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig, för att genomföra räddningsinsatser.

1.5.2 Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), ska kommuner och landsting/regioner analysera vilka extraordinära händelser som kan inträffa i respektive organisation och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Kommuner och landsting/regioner ska med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser för varje mandatperiod.

Bestämmelserna i lagen syftar till att kommuner och landsting/regioner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommuner och landsting/regioner ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

1.5.3 Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) syftar till att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö och egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Dessutom syftar lagen till att förebygga obehörigt förfarande med varorna, det vill säga brottsliga handlingar som stöld eller sabotage.

1.6 Ansvar

1.6.1 Den enskildes ansvar

Den enskildes ansvar, vare sig det är en fysisk eller juridisk person, har lyfts fram i LSO. Den enskilde har ett primärt ansvar för att skydda liv och egendom och att inte orsaka olyckor. I första hand är det den enskilde som ska vidta och bekosta åtgärder som syftar till att förhindra olyckor och begränsa konsekvenserna av de olyckor som inträffar.

Exempel på den enskildes skyldigheter i det förebyggande arbetet i lagen är:

”Den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en brand eller om en olycka som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön skall, om det är möjligt, varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en brand eller en sådan olycka.” – 2 kap 1§

”Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.” – 2 kap 2§

1.6.2 Kommunens ansvar

Det samhällsinriktade olycksförebyggande arbetet och arbetet med krisberedskap som kommunen bedriver är baserat på ett antal grunder:

- Lagreglerade krav i LSO och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO)
 - Kommunen har tillsynsansvaret i syfte att kontrollera efterlevnad av LSO och av de föreskrifter som meddelats med stöd av denna. Kommunen skall även ge stöd åt enskild i frågor som berör LSO.
 - Kommunens verksamheter ska samarbeta med varandra, andra kommuner, statliga myndigheter och enskilda för att motverka olyckor i samhället.
- Lagreglerade krav i LEH, och förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH).
- *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*⁶ där statens förväntningar på hur uppgifterna ska genomföras enligt LEH preciseras.
 - Risk- och sårbarhetsanalyser
 - Planering
 - Geografiskt områdesansvar
 - Utbildning och övning
 - Rapportering
 - Höjd beredskap
- Det förebyggande arbetet kring säkerhet och beredskap reglerat genom andra författningar.
- Det förebyggande arbetet kring säkerhet och beredskap som ej närmare är lagreglerat.
- Förebyggande arbete reglerat av interna styrdokument och reglementen beslutade i kommunen.

⁶ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och landsting (SKL). *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*. Diariennr. MSB 2012-5541, SKL 12/6159

2. Mål och visioner

2.1 Nationella mål

I LSO anges det övergripande nationella målet att:

”... i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor.” – 1 kap 1§

”Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.” – 1 kap 2§

”För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.” 3 kap 1§

De nationella målen anger inriktning och kompletteras med verksamhetsmål. Vissa grundläggande verksamhetsmål anges i lagen. Övriga verksamhetsmål ska kommunen själv formulera utifrån den lokala riskbilden.

I LEH anges att det övergripande nationella målet är att:

”... kommuner och landsting skall minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommuner och landsting skall därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.” – 1 kap 1§

2.2 Lokala mål och visioner

Vision

”Värnamo kommun - den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035.”

Övergripande mål

- Delaktighet – medborgare och medarbetare är delaktiga i kommunens utveckling.
- Kompetensförsörjning – arbetsgivare kan anställa de medarbetare de behöver.
- Klimat – klimatsmarta val underlättas.
- Kvalitet – grunduppdrag av god kvalitet för den vi är till för.

Målkriterier

- Hållbarhet
- Attraktivitet
- Trygghet
- Tillväxt

Handlingsprogrammet är kopplat till det övergripande målet ”Kvalitet” då handlingsprogrammet tillsammans med delprogrammen visar hur kommunen arbetar både förebyggande och operativt för att upprätthålla en god kvalitet för kommuninvånarna. Handlingsprogrammet syftar i grunden till målkriteriet ”Trygghet” där begreppet även finns med i namnet på programmet. Genom

handlingsprogrammet strävar kommunen även mot målkriteriet ”Hållbarhet” genom till exempel minskade miljökonsekvenser vid räddningsinsatser, men även hållbarhet ur bland annat ett folkhälsoperspektiv.

Figur 4. Illustration över kommunens målkriterier.

2.2.3 Målsättningar utifrån kommunens ansvar enligt LSO

Med utgångspunkt från det geografiska områdesansvaret ska:

- Värnamo kommun ha förmåga att hantera oönskade händelser.
- Värnamo kommun arbeta aktivt med att förebygga oönskade händelser.
- Värnamo kommun ha förmåga att samordna arbetet i det geografiska området inför och vid en önskad händelse.

2.2.4 Målsättningar utifrån kommunens ansvar enligt LEH

Med utgångspunkt från det geografiska områdesansvaret ska:

- Värnamo kommun kontinuerligt värdera och vidta åtgärder för att skapa ett tryggare samhälle i vardagen, vid samhällsstörningar och vid höjd beredskap.
- Värnamo kommun ha förmåga att upprätthålla samhällsviktiga funktioner vid en samhällsstörning.
- Värnamo kommun kunna upprätthålla en effektiv ledning och informationsorganisation under en längre tid och med stor uthållighet. Detta ska ske genom samverkan med kommunens förvaltningar, näringsliv, andra samhällsorgan samt andra kommuner och myndigheter.

3. Beskrivning av nuvarande verksamheter

Alla förvaltningar har ansvar för att det sker ett förebyggande arbete i respektive förvaltning utifrån LSO och LEH. Samordningsansvaret för det kommungemensamma arbetet ligger hos räddningstjänsten.

3.1 Räddningstjänsten

Räddningstjänsten arbetar med att reducera de typer av olyckor som kräver räddningsinsats, det vill säga de olyckor som utgör en fara för människor, egendom och miljö. I det riskreducerande arbetet ingår bland annat tillsyn och tillstånd i enlighet med LSO och LBE, rådgivning, information och utbildning, rengöring och brandskyddskontroller, olycksförloppsundersökningar, varning till allmänheten (VMA) samt larmmottagning i enlighet med LSO. Förutom att arbeta riskreducerande mot olyckor som kräver räddningsinsats verkar räddningstjänsten för att olyckor som inte kräver räddningsinsats ska minska i antal. Exempel på detta är trygghetsservice som hanterar installation och support av trygghetslarm och digitala låsvred samt fixartjänst. Förutom det förebyggande och riskreducerande arbetet ansvarar räddningstjänsten för att genomföra operativa räddningsinsatser.

3.2 Arbetsgrupper

I kommunen finns det tre arbetsgrupper som arbetar med frågor som berör trygghet och säkerhet: riskhanteringsgruppen, grupper för internt skydd samt psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM). De har olika inriktningar och täcker in arbetet med krisberedskap i kommunens geografiska område, trygghet och säkerhet inom kommunens verksamheter samt en hanterande verksamheter där personer som drabbats vid en större samhällsstörning får stöttning.

3.2.1 Riskhanteringsgruppen

Riskhanteringsgruppen arbetar med trygghet och säkerhet över hela kommunens geografiska område i syftet att förebygga och minska effekterna av samhällsstörningar inom kommunens geografiska område.

Gruppen arbetar för att:

- skapa en säkrare kommun att bo, vistas och verka i,
- uppfylla lagar och förordningar samt
- bidra till att göra kommunen mer attraktiv.

Riskhanteringsgruppen består av representanter från alla kommunens förvaltningar, samt de kommunala bolagen Finnvedsbostäder AB och Värnamo Energi AB. Gruppen arbetar i ett brett spektra från vardagshändelser, samhällsstörningar och höjd beredskap. Riskhanteringsgruppen har det övergripande ansvaret för de delprogram som tas fram inom ramen för det olycksförebyggande arbetet och som täcks in av LSO, samt ansvarar för att ta fram delprogrammet som hanterar krisberedskap utifrån LEH.

3.2.1.1 Temagrupper

Temagrupper är ett verktyg för att bereda en särskild frågeställning kopplat till vardagshändelser. Alla temagrupper uppkommer inte genom riskhanteringsgruppen, men riskhanteringsgruppen hålls informerade om arbetsläget i grupperna.

I dagsläget finns det temagrupper för fallprevention, suicidprevention, trafiksäkerhet och vattensäkerhet. Antalet temagrupper är inte statistiskt utan förändras utefter behov, grupper kan

tillkomma och utgå. Utformningen av grupperna varierar och en temagrupp kan vara mer eller mindre beständig.

3.2.2 Gruppen för internt skydd

Syftet med gruppen för internt skydd är att säkerställa en hög säkerhet mot skador och störningar i den kommunala verksamheten.

Gruppen arbetar med:

- regelbundna analyser av risker i verksamheten,
- utarbetande av förslag, inkluderande kostnadsberäkningar, till prioritering av skadeförebyggande åtgärder baserade på utförda analyser,
- utarbetande av lämpliga tekniska skyddsnivåer avseende lås, brand-, inbrotts- och driftslarm, informationssäkerhet med mera,
- utarbetande av beredskap för att lösa lokal-, verksamhets- och driftsproblem efter inträffad skada samt
- utbildning av personal i skydds- och säkerhetsfrågor.

Arbetsgruppen består av representanter (säkerhetsombud) från kommunens förvaltningar, säkerhetsskyddschef, bitr. säkerhetsskyddschef, IT-strateg samt representant från kommunens försäkringsmäklare.

3.2.2.1 Systematiskt brandskyddsarbete, SBA-gruppen

Kommunens SBA-grupp arbetar för att förhindra bränder i kommunens alla verksamheter. En eller flera brandskyddsansvariga finns utsedda på varje förvaltning och arbetet ska årligen redovisas i respektive nämnd eller styrelse. För att stötta förvaltningarna i arbetet finns SBA-gruppen som arbetar med förebyggande brandskydd. Detta gör gruppen på olika sätt, bl a genom att uppdatera den digitala SBA-pärmen som finns på intranätet (under räddningstjänsten), tydliggöra vem som ansvarar för vad, ge förslag till förbättringar, samordna olika typer av brandskyddsutbildningar, följa upp inträffade händelser/brister, informera och vara ett bollplank.

3.2.3 Psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM)

Syftet med POSOM är att leda och samordna det psykiska och sociala omhändertagandet av drabbade, anhöriga och personal vid olyckor eller katastrofer. POSOM ska lindra i akuta situationer och därigenom förebygga psykisk och social ohälsa på lång sikt i och utanför kommunen. Direkt och indirekt drabbade personer ska erbjudas psykiskt och socialt omhändertagande i det akuta skedet och POSOM ska se till att de som behöver fortsatt krisbearbetning slussas till dem som kan ge detta. Gruppens operativa verksamhet leds av POSOM:s ledningsgrupp.

3.2.4 Styrgrupp fält

Syftet med styrgrupp fält är att informera om händelser och aktiviteter vid skolan och fritiden och dela ömsesidig information om samhällsfenomen och trender lokalt och regionalt med koppling till barn, ungdomar och unga vuxna. I gruppen samordnas behovet av förebyggande- och operativa åtgärder kopplat till skola och fritid.

Styrgruppen består av representanter från barn- och utbildningsförvaltningen, medborgarförvaltningen, räddningstjänsten, polisen samt vid behov även andra förvaltningar och aktörer, t.ex. Värnamo City.

3.3 Råd

Det finns flera råd i kommunen, men för handlingsprogrammet har en avgränsning till de råd som är kopplade till det förebyggande arbetet.

3.3.1 Folkhälsorådet

Syftet med folkhälsorådet är att arbeta över sektorsgränser för att främja hälsa och förebygga ohälsa hos befolkningen. Folkhälsorådet ska samordna, stödja och utveckla det tvärsektoriella folkhälsoarbetet över kommunens och regionens ansvarsgränser. Rådet ska även utarbeta en handlingsplan för kommunens folkhälsoarbete och genomföra uppföljning av resultat på antagna förbättringsområden.

Rådet är en samverkansgrupp med politiker och tjänstemän från kommunen och vid behov andra organisationer. Ordförande är förtroendevald och utses av kommunstyrelsen. Rådet är knutet till kommunstyrelsen.

3.3.2 Lokalt brottsförebyggande råd (LBRÅ)

Syftet med det lokala brottsförebygganderådet (LBRÅ) är att arbeta över sektorsgränser och med gemensamma resurser öka tryggheten hos kommuninvånarna i hela kommunen. Arbetet sker bland annat genom att bereda och lämna förslag till planer samt att följa upp resultatet av antagna åtgärder. LBRÅ ska samordna, stödja och utveckla det tvärsektoriella brottsförebyggandearbetet i Värnamo kommun. LBRÅ har utarbetat ”Handlingsplan Samverkan Polismyndigheten - Värnamo Kommun” för kommunens brottsförebyggande arbete och genomför uppföljning av resultat på antagna förbättringsområden.

LBRÅ är en samverkansgrupp med representanter från politiker, tjänstemän, polisen och andra organisationer. Polisens representant är ansvarig för statistik och uppföljning. Övriga representanter i rådet är tekniska förvaltningen och räddningstjänsten samt adjungerande representanter vid behov.

3.4 Samverkansparter

Grunden för samverkan i kommunen utgår från överenskommelser om samverkan inom F-samverkan och Räddsam F.⁷

3.4.1 F-samverkan

F-samverkan är en fördjupad samverkan inom Jönköpings län mellan myndigheter, kommuner och samverkande organisationer och företag. Syftet med samverkan är att stärka samhällets beredskap före, under, och efter en kris eller olycka. Samverkan avser den dialog som sker mellan olika självständiga och sidoordnade samhällsaktörer för att samordnat nå gemensamma mål. Den aktuella händelsen avgör vilka samhällsaktörer som ingår i samverkansledningen. Samverkansledningens uppgift är att samverka vid kris och olyckor såsom analysera behov och anpassa åtgärder efter situationen, samt identifiera och beakta avgränsningar mot lokal nivå. Detta kan ske genom samlad lägesbild, resursfördelning samt informationssamordning.

⁷ Överenskommelse mellan myndigheter och organisationer i krishanteringssystemet i Jönköpings län, F-samverkan. Diarienumr. 457-5884-2013; Överenskommelse om samverkan inom Räddsam F. <http://raddsamf.se/download/avtal/interna-avtal/Avtal%20samverkan%20RaddSam%20F%202015.pdf> Hämtad: 2016-07-11

3.4.2 Räddsam F

RäddSam F är ett samarbete mellan räddningstjänsterna i Jönköpings län, räddningstjänsten i Ydre kommun i Östergötlands län samt SOS Alarm. Det övergripande målet är att möjliggöra effektiva räddningsinsatser och olycksförebyggande verksamhet genom samverkan och effektivt resursnyttjande. Räddningstjänsterna i Jönköpings län har ett brett uppdrag för att skapa trygghet åt invånarna. Dagens räddningstjänst innebär samhällsskydd och beredskap i en betydligt vidare mening än den traditionella blåljusverksamhet den ofta förknippas med, och handlar också om delvis nya hotbilder. När exempelvis samhällskriser drabbar invånarna finns Räddningstjänsten i bakgrunden för att medverka med resurser, analyser och bevarad trygghet.

Både nya och tidigare uppgifter kräver ständig kompetensutveckling och expertkunskaper – en beredskap som ingen av länets kommuner kan upprätthålla på egen hand. Med RäddSam F som paraply kan räddningstjänsterna utbilda gemensamma specialister med hög kompetens, vilken sprids vidare i organisationerna. Sammantaget finns det inom RäddSam F 44 hel- och deltidstyrkor, med sammanlagt 213 personal i beredskap dygnet runt, som snabbt kan ge hjälp över hela länet samt i Ydre kommun.⁸

3.5 Uppföljning

Det är viktigt att det förebyggande och operativa arbetet följs upp för att säkerställa att arbetet gett förväntad effekt. Om inte önskad effekt uppnåtts ger det möjlighet till utvärdering och en förändring i arbetsmetod. Oavsett om arbetet ger förväntat effekt eller inte är det viktigt att kommunicera ut resultatet i kommunen.

Uppföljningen av delprogrammen ligger till grund för uppföljningen av handlingsprogrammet. Det är i uppföljningen av aktiviteterna i delprogrammen statusen på det praktiska arbetet med trygghet och säkerhet framkommer och går att koppla till målen. Uppföljningen av delprogrammen sker i kommunens system för uppföljning och presenteras årligen för kommunstyrelsen.

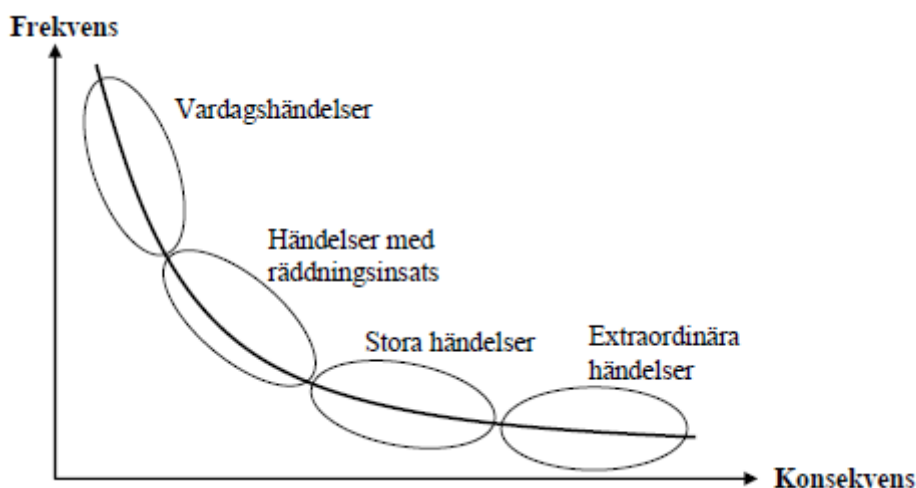
4. Riskbild

Här beskrivs kortfattat vilka risker som finns inom kommunen samt vilka scenarier som valts att bearbetas i handlingsprogrammet.

En riskanalys för olyckor som kan föranleda räddningsinsats gjordes 2014⁹. Dessa händelser tillsammans med vardagshändelser (fall, skadegörelse, hot m.m.) och större händelser finns sammanfattade i en graf som visar den övergripande riskbilden i kommunen.

⁸ RäddsamF. 2014. Trygghet – tillsammans.

⁹ Riskanalys 2014 - Värnamo kommun. Diariennr. 2016.025.168

Figur 5. Illustration över frekvens och konsekvens över olika typer av händelser.

Vardagshändelser är de händelser av negativ karaktär som inträffar dagligen. Det kan till exempel vara fall, förgiftning, hot, skadegörelse och inbrott.

Händelser med räddningsinsats inträffar i snitt med fem händelser i veckan inom kommunen. Trafikolycka, brand och vattenolycka är några exempel på vad som oftast förknippas med räddningstjänsten. Dessa händelser har vanligtvis allvarligare konsekvens än vardagshändelserna.

De *stora händelserna* inträffar sällan och kan få mycket allvarliga konsekvenser. Utsläpp av farligt ämne, exempelvis klor, är ett av dessa scenarier.

Med *extraordinär händelse* avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting/region. Dessa inträffar mer sällan och kan till exempel vara stormen "Gudrun" eller översvämning av Lagan.

Dessa fyra kategorier är alla olika exempel på *samhällsstörningar*, alltså företeelser och händelser som hotar och ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället, oavsett om de går att definiera som olyckor, kriser eller krig.

4.1 Vardagshändelser

4.1.1 Risker

Fallskador är på väg att bli ett stort folkhälsoproblem. I Sverige vårdas över 70 000 personer per år på sjukhus på grund av fall. Årligen inträffar 18 000 höftfrakturer i Sverige och allvarliga skador i huvud och på halskotpelare i samband med fall bland äldre har ökat. De direkta kostnaderna för landsting/regioner och kommuner för fall bland äldre personer uppskattades år 2000 till nästan fem miljarder kronor.¹⁰ För den äldre blir konsekvenserna av fall oftast allvarligare än för en yngre person vilket bland annat beror på skörhet orsakad av åldersförändringar, funktionsnedsättningar, sjukdom och medicinering. Dessutom förorsakar fall hos äldre rädsla, smärta, nedsatta funktioner, försämrad livskvalitet och därmed risk för en tidig död.

¹⁰ Sveriges kommuner och landsting. (2011) Nationell satsning för ökad patientsäkerhet, Fall och fallskador – åtgärder för att förebygga. ISBN:978-91-7164-628-6

I den offentliga sektorn utsätts personal, politiker och elever allt för ofta av hotsituationer och våldshandlingar. Att utsättas för hot eller våld kan få långtgående konsekvenser, både fysiskt och psykiskt.

Inbrott, stölder och skadegörelse är i många kommuner ett omfattande problem som kostar miljonbelopp varje år. Förutom de ekonomiska konsekvenserna innebär det ofta ett avbrott i verksamheten och en känsla av otrygghet.

4.1.2 Scenarier

- Fallolyckor
- Inbrott/stöld/skadegörelse inom kommunens verksamhet
- Hot och våld mot personer inom kommunens verksamhet

4.2 Händelser med räddningsinsats

4.2.1 Risker

Av de larm som räddningstjänsten har förväntas ca 250 av händelserna kräva en räddningsinsats. De vanligaste händelserna i Värnamo kommun är brand i byggnad och trafikolyckor. Trafikolyckor och drunkningsolyckor är de händelser som ger störst konsekvenser när det gäller liv och hälsa. Brand i byggnad ger de största ekonomiska skadorna med ett förväntat skadebelopp på ca 28 miljoner kr/år. Stora mängder trafik, både persontrafik och tung trafik, passerar dagligen genom kommunen. De mest trafikerade vägarna är Europaväg 4 och riksväg 27. De järnvägsstråk som går genom kommunen är Halmstad-Nässjö, Värnamo-Jönköping samt Göteborg-Kalmar/Karlskrona. En stor del av kommunens yta täcks av sjöar och vattendrag med risk för vattenolyckor. Kommunen har även stora skogsarealer med svårframkomlig terräng vilket försvårar räddningsinsatser.¹¹

4.2.2 Scenarier

- Hot om suicid
- Vattenolycka
- Brand i kommunägd byggnad
- Brand i externt ägd byggnad där kommunen bedriver verksamhet
- Brand i annan byggnad
- Brand i skog och mark (brand ej i byggnad)
- Trafikolycka
- Tågolycka

4.3 Stora händelser

4.3.1 Risker

Stora händelser är i gränslandet mellan händelser som kräver räddningsinsats och händelser som kan bli extraordinära. Stora händelser kan kräva räddningstjänstinsats och/eller en aktivering av krisledningen.

I kommunen finns två olika typer av stora händelser som dominerar riskbilden. Den första är kopplad till att det i kommunen finns ett flertal stora industrier med komplicerade riskbilder, bland annat verksamheter med gasolhantering och gummi- och plastindustri. Den andra typen

¹¹ Riskanalys 2014 - Värnamo kommun. Diariennr. 2016.025.168

av stora händelser är kopplad till klimatförändringen som sker i Sverige där risken för naturrelaterade olyckor har ökat.

4.3.2 Scenarier

- Olycka med farligt gods
- Miljöolycka (exempelvis oljeutsläpp)
- Naturkatastrof (exempelvis snö, storm, regn, ras)
- Översvämning av Lagan, samt övriga vattendrag och sjöar
- Skogsbränder

4.4 Extraordinära händelser

4.4.1 Risker

Klimatförändringar ökar risken för extraordinära händelser i kommunen. Stormarna blir fler och större vilket leder till bland annat elavbrott, teleavbrott och översvämningar. Ett antal scenarier har använts eftersom det inte är möjligt att identifiera alla tänkbara risker. Dessa är baserade på några av de risker som har identifierats i kommunen och presenteras nedan.

4.4.2 Scenarier

- **Storm** - Vågarna är svårframkomliga i hela kommunen och det är el- och telebortfall på landsbygden på grund av en snöstorm.
- **Översvämning av Lagan och övriga vattendrag och sjöar, samt skyfall över tätort** - Under en veckas tid är det mycket högt vattenstånd (jfr år 2004), alternativt att en stor mängd regn faller över kommunen under några timmar.
- **Värmebölja** - Ett kraftigt högtryck skapar höga temperaturer flera dagar i följd.
- **Pandemi** - En pandemisk influensa orsakar kommunen ett personalbortfall på 15 % i 6-8 veckor, samt ett bortfall på 50 % under vecka 2 och 3 av influensaperioden.
- **Social oro** - Det är oroligt i stadskärnan med vandalisering, bråk mellan grupperingar och demonstrationer.
- **Hot och våld mot personer inom kommunens verksamhet** - Personal inom kommunens verksamhet utsätts för hot respektive våld.
- **Pågående dödligt våld (PDV)** - En eller flera ur personalen dödas och eventuellt flera skadas.
- **Längre elavbrott** - Under en veckas tid står hela Värnamo kommun utan elenergi från energibolagen.
- **Längre teleavbrott** - Under en veckas tid har kommunen inte tillgång till fasta eller mobila telefonnät.
- **Bortfall av datorstöd** - Under en veckas tid har kommunens verksamheter inte tillgång till datastöd
- **Kontaminerat dricksvatten** - Under en veckas tid har kommunens verksamheter inte tillgång till ordinarie vattenförsörjning.

5. Ordlista

Extraordinär händelse	En händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting
Höjd beredskap	Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då skall bedrivas. Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap.
Olyckshändelse	Med olyckshändelser avses plötsligt inträffade händelser som har medfört eller kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar utan människors handlande. Som olyckshändelser räknas också händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla. Detta gäller oberoende om handlingen eller underlåtenheten är uppsåtlig eller ej.
Oönskad händelse	En oönskad händelse har skadlig inverkan på människa, miljö eller egendom. En oönskad händelse kan till exempel vara en brand eller en trafikolycka. Skillnaden mellan oönskad händelse och samhällsstörning är omfattningen av händelsen. En oönskad händelse kan utvecklas och få konsekvenser för samhället men berör oftast endast direkt drabbade, till skillnad från samhällsstörningar som får större konsekvenser för samhället i stort.
Räddningsinsats	Staten eller en kommun ansvarar för en räddningsinsats endast om följande kriterier motiverar ett ingripande: <ul style="list-style-type: none"> • behovet av ett snabbt ingripande • det hotade intressets vikt • kostnaderna för insatsen • omständigheterna i övrigt.
Samhällsstörning	Företeelser och händelser som hotar och ger skadeverkningar på det som ska skyddas i

	samhället, oavsett om de går att definiera som olyckor, kriser eller krig.
Samhällsviktig funktion	En samhällsviktig funktion är av sådan betydelse att ett bortfall av eller en svår störning i funktionen skulle innebära stor risk eller fara för befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet eller samhällets grundläggande värden.
Skyddsvärden	Är värden formulerade av regering och riksdag som ska skyddas i arbetet med samhällsskydd och beredskap. De är: <ul style="list-style-type: none"> • människors liv och hälsa • samhällets funktionalitet • demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri och rättigheter • miljö och ekonomiska värden • nationell suveränitet.
Stor händelse	De stora händelserna inträffar sällan och kan få mycket allvarliga konsekvenser. Utsläpp av farligt ämne, exempelvis klor, är ett av dessa scenarier.
Vardagshändelse	Vardagshändelser är de händelser av negativ karaktär som inträffar dagligen. Det kan till exempel vara fall, förgiftning, hot, skadegörelse och inbrott.